

процесу. Рішення Європейського суду з прав людини, з приводу положень законів про судовий збір в контексті права на судовий розгляд, визначають існування помірною судового збору як гарантії реалізації права на судовий захист в аспекті доступу до правосуддя.

Список бібліографічних посилань

1. Бородин М., Кройтор В. Судебные и арбитражные расходы. Харьков : Бизнес Информ, 1997. 124 с.
2. Богля Степан Степанович. Судові витрати в цивільному судочинстві : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Харків, 2005. 20 с.
3. Глущенко Людмила Григорівна. Судові витрати в адміністративному судочинстві : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Запоріжжя, 2011. 20 с.
4. Богомол Оксана Володимирівна. Судові витрати у господарському судочинстві України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04. Київ, 2014. 20 с.
5. Селіванов М. В. Відстрочення та розстрочення сплати судового збору. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право»*. 2015. Вип. 20. С. 176–170.
6. Справа «Креуз проти Польщі» = Case of Kreuz v. Poland : від 19.06.2001 року // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_030 (дата звернення: 13.03.2018).
7. Справа «Ейрі (1)» від 09 жовтня 1979 року : рішення Європейського суду з прав людини // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_332 (дата звернення: 13.03.2018).
8. Рішення Конституційного Суду України «У справі за конституційним зверненням асоціації «Дім авторів музики в Україні» щодо офіційного тлумачення положень пункту 7 частини першої статті 5 Закону України «Про судовий збір» у взаємозв'язку з положеннями пункту «г» частини першої статті 49 Закону України «Про авторське право і суміжні права» : рішення Конституційного Суду України від 28.11.2013 № 12-рп/2013 // БД «Законодавство України» / ВР України URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v012p710-13> (дата звернення: 13.03.2018).
9. Рекомендація № R(81)7 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо заходів, що полегшують доступ до правосуддя : від 14.05.1981 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_133 (дата звернення: 13.03.2018).

Одержано 17.03.2018

УДК 346.24

Віталій Михайлович Махінчук,

провідний науковий співробітник Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України, доктор юридичних наук

**ПРО ОСНОВНІ ЗАХОДИ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ
ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ
ГОСПОДАРЮВАННЯ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ**

Реформа управління державними підприємствами реалізується відповідно до положень Стратегії підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання державного сектору економіки (далі – Стратегія), що схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України № 662-р від 27.05.2015 р. [1].

Так, основною метою реформи є підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання державного сектору економіки, що буде досягнута шляхом: – посилення бюджетного нагляду; – розроблення основних засад державної політики управління суб'єктами господарювання (політика власності); – удосконалення корпоративного управління суб'єктами господарювання; – реструктуризації та реорганізації суб'єктів господарювання, а також прозорого та комплексного процесу приватизації.

Відповідно до Стратегії, основними заходами щодо підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання державного сектору економіки є:

- розроблення і впровадження основних засад політики власності, яка передбачає заходи щодо поліпшення корпоративного управління суб'єктами господарювання та чіткого розмежування функцій держави з управління об'єктами державної власності та регулювання ринку;

- посилення бюджетного нагляду за суб'єктами господарювання шляхом впровадження методології оцінки фінансових ризиків, пов'язаних з діяльністю суб'єктів господарювання.

Вбачається, що у результаті проведення відповідної реформи буде досягнуто таких найбільш важливих результатів: – забезпечення рівних умов діяльності на ринках, де суб'єкти господарювання конкурують з приватними компаніями, а отже, збільшення мотивації суб'єктів господарювання до підвищення своєї ефективності; – підвищення рівня прозорості та підзвітності суб'єктів господарювання для забезпечення відповідального і раціонального використання об'єктів державної власності; – поліпшення фінансових результатів діяльності суб'єктів господарювання і, як результат, – збільшення доходів державного бюджету; – підвищення якості послуг, що надаються суб'єктами господарювання населенню; – досягнення позитивного впливу на національну економіку, бізнес-середовище та інвестиційний клімат.

Таким чином, в контексті зазначеного слід додати, що аналіз положень Стратегії підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання державного сектору економіки дозволяє виокремити та визначити зміст таких основних заходів:

1. Визначення чітких цілей діяльності ДП, які виступають передумовою результативної та ефективної діяльності.

2. Посилення бюджетного нагляду, що включає: визначення чіткої процедури проведення оцінки фінансових ризиків; розвиток системи моніторингу фінансових ризиків та звітності; аналіз процесу підготовки та виконання фінансових планів суб'єктів господарювання; визначення основних перешкод, а також надання рекомендацій щодо поліпшення процесу підготовки таких планів з метою вдосконалення управління фінансовими ризиками.

3. Запровадження політики власності, яка передбачає визначення мети і принципів управління суб'єктами господарювання, коротко-, середньо- та довгострокових цілей, стратегії, механізмів, які необхідно застосувати для досягнення таких цілей.

4. Розвиток корпоративного управління шляхом: корпоратизації; створення наглядових рад та інституту незалежних директорів, які повинні здійснювати ефективний нагляд за діяльністю відповідних суб'єктів господарювання.

5. Узгодження інтересів керівництва та власників суб'єктів господарювання шляхом відкритого і прозорого процесу відбору та призначення керівників та впровадження належних програм оплати праці керівництва суб'єкта господарювання; залучення

висококваліфікованих управлінців із відповідним рівнем оплати їх праці, який повинен відповідати ринковому рівню.

6. Реструктуризація, процес якої включає: визначення підходів до реструктуризації деяких ДП, аналіз наявних суб'єктів господарювання з метою визначення подальших перспектив їх діяльності, зміна операційної діяльності та структури збиткових і неперспективних ДП; підготовка детальних планів реструктуризації суб'єктів господарювання, з якими пов'язані найбільші фінансові ризики.

7. Приватизація метою якої є підвищення соціально-економічної ефективності ДП, сприяння розвитку конкуренції та ін.

8. Підвищення рівня прозорості, яке досягатиметься посиленням вимог до: розкриття інформації суб'єктами господарювання; проведення аудиту фінансової звітності суб'єктів господарювання незалежними аудиторами.

Крім того, Стратегія визначає, що до заходів, які необхідно вжити для підвищення прозорості та відповідальності, належить опублікування суб'єктами господарювання на власних веб-сайтах такої інформації, яка не може бути віднесена до інформації з обмеженим доступом: річної та квартальної фінансової звітності за останні три роки; річних аудиторських звітів за останні три роки; резюме керівника та членів наглядової ради; річних звітів наглядової ради; рішень загальних зборів акціонерів (або органу управління для унітарних підприємств); списку посередників, що мають річну вартість укладених протягом одного року із суб'єктами господарювання контрактів більше ніж на 1 млн гривень, яка визначається як загальна сума правочинів (продаж та/або закупівля).

9. Удосконалення процедури нагляду та управління іншими державними активами (у тому числі нерухомістю, якою управляють органи виконавчої влади), через інвентаризацію інших державних активів та можливість централізації управління найбільшими об'єктами нерухомості.

Отже, підвищення ефективності діяльності державних підприємств є складним і комплексним процесом, який може здійснюватись за різними напрямками, реалізація яких залежить від багатьох факторів, основним з яких є вчасне та успішне виконання Плану заходів з реалізації Стратегії підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання державного сектору економіки.

При цьому, слід враховувати й те, що одним із ключових моментів є розуміння того, що результативна та конкурентноспроможна діяльність державних підприємств залежить від ефективності реалізації реформи управління державною власністю.

Список бібліографічних посилань

1. Про схвалення Стратегії підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання державного сектору економіки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.05.2015 № 662-р // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/662-2015-p> (дата звернення: 28.02.2018).

Одержано 15.03.2018